

Bidrag till kännedomen om Gästriklands stor- fjärilfauna.

Av

RAGNAR ÖSTLUND.

Gästrikland är ett av de minsta bland Sveriges landskap med en areal av drygt 4170 km² (Statistisk Årsbok 1953). Det har fått benämningen »ingångsporten till Norrland», därför att en mycket tydlig övergång från den mellansvenska slättbygden till typisk norrlandsnatur äger rum inom dess gränser. Landskapet har sålunda i sin södra del, i områdena vid Dalälven, alltjämt Upplandsslättens karaktär. Mot väster och nordväst blir det alltmer kuperat och dess nordvästra del ligger inom den egentliga norrlandsterrängens område med höjder upp till 402 m ö. h. (»Lustigknopp» i nordvästra hörnet). I de centrala områdena kring Storsjön är terrängen mindre bruten. Den utjämnas därifrån alltmer ut mot kusten, där landskapet är övervägande flackt.

Den ur växt- och djuurgeografisk synpunkt viktiga gränsen mellan den sydsvenska ekblandskogen och det nordsvenska barrskogsområdet går genom Gästrikland ut mot Bottenhavet. Landskapet får alltså även i detta avseende karaktären av gränsområde och kan betecknas som övergångszon mellan Svealand och Norrland.

Även i klimatiskt avseende bildar Gästrikland ett övergångsområde, nämligen mellan östra Svealand och södra Norrlands kustland, till vilket det av metereologerna vanligen räknas.

Den betydande nivåkillnaden mellan kustområdena och de 200 à 300 m ö. h. belägna trakterna i väster och nordväst gör, att exempelvis nederbördsmängden och snötäckets djup och varaktighet äro avsevärt olika i landskapets östra och västra delar. I Gävle är nederbörden ca 510 mm per år, men stiger i de västra gränstrakterna ända upp till 700 mm per år. Likaså har Gävle i medeltal ett snödjup av mer än 30 cm under 3 dagar i januari månad, under det att Katrineberg vid nordvästra gränsen, 250 m ö. h., har detta snödjup under 23 dagar i samma månad (»Det svenska året», Sv. Tur.för. 1941).

Vegetationens karaktär är i huvudsak beroende av landskapets topografi. Sålunda är barrskogen, med dess undervegetation av lingon, blåbär, lavar och mossor, förhärskande i de högre belägna trakterna.

Lövskog förekommer knappast i större bestånd än som dungar av asp, björk och hägg. Vide och al växa företrädesvis i skogskanter, i å- och bäckraviner, särskilt på fuktigare ställen. Rönn förekommer mest insprängd i lägre barrträdsbestånd, helst på torrare skogsbackar. I landskapets södra del är växtligheten märkbart frodigare med bl. a. ask och alm, och i Gysingetrakten, där Dalälven gör en avstickare in i landskapets sydvästra hörn, förekommer också ek. Detta träd växer även i små bestånd eller som enstaka exemplar vid Vifors i Hamråde, vid Oslättfors i Hille och vid Ulvtorp i Ockelbo, men antagligen äro dessa träd från början planterade.

Gränsläget sätter till stor del sin prägel på landskapets fjärlifauna. Främst visar sig detta däri, att många arter med nordlig eller sydlig utbredning mötas inom landskapet eller stanna vid dess gränser. Ett exempel på det sistnämnda förhållandet erbjuda de fjärlilar, som äro bundna till eken. De tyckas inte vilja överskrida Dalälven, som alltså för dem allt fortfarande bildar nordgränsen.

Ett par arter dagfjärilar ha dock under senare år invandrat i Gästrikland och blivit bofasta där, nämligen *Vanessa io* L., som synes ha kommit hit först efter år 1936, samt *Mesodryas paphia* L., som överskred sydgränsen någon gång för omkring 15 år sedan. *Colias hyale* L. gjorde under sin stora expansion åren 1937—1943 även besök i Gästrikland under augusti månad sistnämnda år, men synes sedan åter ha dragit sig tillbaka söderut. *Pyrameis atalanta* L. och *P. cardui* L. äro gäster, som återkomma då och då efter kortare eller längre tids bortovaro.

De kulturpåverkade markerna, trädgårdar, ängar, soliga ängsbackar o. d., äro hemorten för de allmännare dagfjärilarna, som förekomma där i ungefär lika spridning över hela landskapet, möjligen med skiftande frekvens under olika år.

Vissa landskapstyper, såsom myrar och kärr, liksom isolerade eller på annat sätt säregna lokaler hysa sina speciella fjärlilarter. Några av dessa områden skola här nämnas.

I landskapets nordvästra hörn, en kilometer norr om Källsjöns by i Ockelbo socken, ligger en flack mosse, glest beväxt med låga tallar och björkar i kanterna. Där är enda platsen i Gästrikland, på vilken *Erebia embla* Thnbg i senare tid påträffats. Fyndorten har upptäckts med ledning av de uppgifter om lokaler för arten i omgivande landskap, som lämnats av fil. dr Frithiof Nordström. Vidare finns i Ockelbo socken, fyra kilometer norr om Kolforsens station, en ganska stor högmosse, som i sin södra del bland risig buskskog är ovanligt rikligt beväxt med *Betula nana* L. Här påträffades *Syngrapha microgamma* Hb. den 29 juni 1947.

Ungefär två kilometer sydost om Kolforsens station ligger på ömse sidor om järnvägen en rad mer eller mindre blöta myrar, med ställvis öppna långsträckta vattenstråk, en terrängform där *Clossiana freija*

Thnbg tycks höra hemma. Den har nämligen också tagits på liknande lokal i Dalen, nära Gästriklands sydöstra gräns, av kyrkoskrivare Hugo Eliasson, Älvkarleby.

På norra sidan om Hilleåsen, halvvägs mellan Hille kyrka och Strömsbro, ligger Hillemyren, en liten högmosse, i utkanterna beväxt med typiskt kortvuxna, på många ställen ganska tätt stående tallar samt med ljung och starrarter på de centralare delarna. Inne bland tallarna växer *Ledum palustre* L. rikligt, likaså *Vaccinium uliginosum* L. och *V. myrtillus* L. samt *Andromeda polifolia* L. tämligen allmänt. Myren är lätt tillgänglig och har därför besökts ofta, 2 à 3 gånger per år. Den har bidragit med många intressanta fjärilfynd. Ett som särskilt kan omnämnas gjordes den 12 juli 1941, då ett ex. av *Cidaria sagittata* F. infångades. Fjärilen flög tillsammans med några *Cidaria truncata* Hufn. i kanten av myren, där även några stånd av larvens näringsväxt, *Thalictrum flavum* L., växte. Fjärilen tycks vara mycket sällsynt, ty några fler ex. ha sedan ej visat sig, vare sig där eller på annan plats, och ej heller ägg, larver eller puppor ha kunnat påträffas, trots att otaliga *Thalictrum*-stånd undersökts. Några fynd ha inte heller rapporterats från andra orter, belägna häremellan och närmaste fyndplats, som ligger i Uppland.

Hillemyren har varit en verklig hemort för *Arichanna melanaria* L. Frekvensen har visserligen skiftat olika år, men t. ex. år 1936 var förekomsten översvallande riklig. Det har även varit lätt att med slaghäv finna fjärilens larver på *Ledum*. Under senare år har myren börjat utdikas och torvtäkt har även satts igång. Därigenom har dess karaktär förändrats betydligt, samtidigt som den ur entomologisk synpunkt förlorat mycket i värde.

Drygt en halv mil åt söder från Gävle, vid högra sidan om utfartsvägen mot Hedesunda, ligger Sälgsjön, en näringsfattig skogssjö med dyiga stränder. Omgivningarna däromkring och en del myr- och kärrmarker några kilometer längre fram utefter vägen ha under årens lopp varit ganska givande. De år *Oeneis jutta* Hb. haft flygår har den tagits där, och för *Colias palaeno* L. ha dessa myrar varit mycket pålitliga lokaler.

Jädraån och Testeboån ha under sitt lopp genom landskapet bildat flera i entomologiskt hänseende intressanta lokaler, t. ex. de djupa raviner, som Jädraån åstadkommit vid Jädraås och Kungsfors, och de större och mindre sankmarker, som karaktärisera Testeboåns omgivningar vid Ockelbo, Oslättfors och Brännsågen. Söder om Brännsågen, ungefär på halva vägen till Åbyggeby, ligger i nivå med den förbiflytande Testeboån en blötmyr, vilken på sina bärande partier är nästan helt beväxt med *Myrica gale* L. År 1944 togs på denna myr med slaghäv ett flertal larver av *Rhyacia subrosea subcoerulea* Stgr.

Nära intill Kungsfors i Järbo socken ligger det 306 m höga Kungsberget, vårt lands sydligaste »sydberg», vars rasbranter mot söder

kunna uppvisa en flora av utpräglad reliktnatur. Buskskogen och den ställvis ganska sankta marken vid bergets fot samt trakterna i dess närmaste omgivningar, hysa en tämligen rik fjärilfauna. Utom landskapets allmännare arter har *Acronycta alni* L. samt intressanta varieteter av *Cidaria citrata* L. anträffats där.

Utefter norra inloppet till Gävle, mellan Utvalnäs och Bönan, sträcker sig en förkastningsbrant, som på en del håll stupar nästan tvärt ned i havet. Branten, som är tämligen hög, ett tiotal m ö. h., och kallas »Gråberget», är med stor sannolikhet den hittills enda säkert kända lokalen för *Parnassius apollo* L. i Gästrikland. På *Sedum telephium* L., som växer tämligen allmänt i klippskrevorna, ha även larver i olika stadier iakttagits. Huruvida fjärilen kan hålla sig kvar, är till stor del beroende på omfattningen av vissa byggnadsarbeten, som i senare tid satts igång på platsen.

Under de 60 år som gått, sedan professor Chr. Aurivillius utgav sitt förnämliga arbete »Nordens fjärilar» (Aurivillius 1889—1891), har kännedomen om vårt lands fjärilar utvidgats betydligt. I utbredningsuppgifterna i nämnda arbete angavs 310 arter storfjärilar såsom med större eller mindre säkerhet funna i Gästrikland. Jämför man detta antal med artantalet för Gästrikland i den »Förteckning över Sveriges storfjärilar», som fil. dr Frithiof Nordström upprättade år 1943 (Nordström 1943) och kompletterade år 1953 (Nordström 1953) erfar man, att en ökning skett med ej mindre än 180 arter och att hela antalet för Gästrikland konstaterade storfjärilar nu nått siffran 490, vilket utgör ca 50 % av antalet i hela landet funna arter.

Det insamlingsarbete, som ligger till grund för den nedan följande artförteckningen, har i huvudsak utförts av författaren, hans maka och son. Därvid ha de vanliga fångstmetoderna använts, såsom håvning, nattfångst på lockbete och lyse samt larvuppfödning. Dessutom har värdefulla bidrag lämnats av lasaretsläkare Sigfrid Arnell och byggnadsingenjör Oscar Lundberg. Vid av dessa och andra personer gjorda fynd redovisas insamlarens namn i artförteckningen.

Fil. dr Frithiof Nordström tackas särskilt för ovärderlig vägledning i arbetet och välvillig hjälp med bestämning av svårare arter. Likaså riktas ett varmt tack till fil. lic. Tord Nyholm för uppoffrande arbete med översyn av manuskriptet.

Artförteckning.

Arter med tämligen likformig utbredning inom hela landskapet betecknas »Allm.». Uppgivna lokalnamn kunna återfinnas på Generalstabens kartblad »Gävle», »Ockelbo», »Bingsjö» och »Gysinge».

Papilionidae.

Papilio machaon L. Ej allm. men synlig mest varje år. — *Parnassius apollo* L. Se sid. 211.

Pierididae.

Aporia crataegi L. Vissa år täml. allm. Larver funna på hägg och vide. — *Pieris brassicae* L. Varierar mycket i förekomst. Vårgenerationen sparsam. — *P. rapae* L. Ganska sällsynt i båda generationerna. — *P. napi* L. Allm. både vår och eftersommar. — *Anthocaris cardamines* L. Tidiga vårar synlig redan i slutet av april. — *Colias palaena* L. Sparsam förekomst på de flesta myrar. Jfr sid. 210. — *C. hyale* L. Se sid. 209. — *Gonopteryx rhamni* L. Allm. — *Leptidea sinapis* L. Vårgen. täml. allm., andra gen. täml. sällsynt.

Nymphalididae.

Limenitis populi L. Sparsam förekomst över hela landskapet. — *Vanessa io* L. Se sid. 209. — *V. antiopa* L. Vissa år riklig, t. ex. 1947. — *V. urticae* L. Allm. — *Polygonia c-album* L. Allm. — *Pyrameis atalanta* L. Se sid. 209. — *P. cardui* L. Se sid. 209. — *Melitaea aurinia* Rott. Tagen på Hilleåsen och vid Järvsta. — *M. dictynna* Esp. Täml. sälls. — *M. britomartis* Assm. Enstaka ex. vid Kolforsen, Källsjön och i Gävletr. — *M. athalia* Rott. Allm. — *M. athalia scandinavica* Stgr. Ej allm. — *Mesodryas paphia* L. Se sid. 209. — *Rathora latonia* L. Mindre allm. — *Acidalia aglaja* L. Allm. — *Fabriciana cydippe* L. Allm. — *F. niobe* L. Sällsynt. Tagen vid Sikvik. — *Brenthis ino* Rott. Allm. — *Clossiana apherape ossianus* Hbst. På myr vid Källsjön, Brännsågen, Sälgsjön. — *C. selene* Schiff. Täml. allm. — *C. euphrosyne* L. Allm. — *C. freija* Thnbg. Se sid. 209. — *Boloria pales aquilonaris* Stich. Täml. allm. på myrar.

Satyridae.

Erebia embla Thnbg. Se sid. 209. — *E. ligea* L. Allm. — *Oeneis jutta* Hb. Täml. sparsam förekomst under flygår. — *Satyrus semele* L. Uppgiven för Gstr., men ej återfunnen i senare tid. — *Aphantopus hyperantus* L. Allm. — *Epinephele jurtina* L. Allm. på ängar. — *Coenonympha hero* L. Ej allm. Tagen i Valbo, Ockelbo, Jädraås, Kolforsen. — *C. arcania* L. Ej allm. — *C. pamphilus* L. Allm. — *C. tiphon isis* Thnbg. Täml. allm. på myrmarker. — *Pararge aegeria egerides* Stgr. Mindre allm. utefter kusten. Jfr Östlund 1953, p. 217. — *P. hiera ominata* Krul. Mest på torra, backiga skogsvägar. — *P. maera* L. Mindre allm.

Lycaenidae.

Strymon w-album Knoch. Tagen två gånger i Gävletr. — *Callophrys rubi* L. Mycket allm. under maj och juni. — *Ruralis betulae* L. Ett ex. i Gävle 1948 (S. Arnell). — *Heodes virgaureae* L. Allm. — *H. phlaeas* L. Ej vanlig. — *H. hippothoë* L. Ej vanlig. — *H. amphidamas lapponica* Backh. Sällsynt. — *Glaucopsyche alexis schneideri* Strd. Sällsynt. — *Celastrina*
Entomol. Ts. Arg. 75. H. 2-4, 1954

argiolus L. Allm. under maj och juni. — *Polyommatus idas* L. Täml. allm. — *P. argus* L. Allm. Larver ofta på myr. — *P. optilete* Kn. Täml. allm. på myr. — *P. chiron borealis* Whlgr. Ej allm. — *P. medon* Esp. Ej allm. — *P. nicias scandinavicus* Whlgr. Sälls. Tagen i Brattfors. — *P. icarus* Rott. Ej allm. — *P. amandus* Schn. Allm.

Hesperiidae.

Cyclopides silvius Kn. Sporadiskt förekommande. — *Augiades sylvanus* Esp. Täml. allm. — *Urbicola comma* L. Täml. allm. — *Pyrgus malvae* L. Allm. — *Hesperia centaureae* Rbr. Tagen på myr i Källsjön. — *H. alveus* Hb. Tagen i Furuviik. — *Nisoniades tages* L. Ej vanlig, endast funnen i Grinduga, Furuviik.

Sphingidae.

Acherontia atropos L. Funnen i 3 ex. i Gävle (1942 rektor S. Karsberg, 1946 hrr S. Lötman och S. Hedlund), 1 ex. Harkskär 1950 (fru Helga Nordin), 1 ex. Valbo 1950 (Alf Lööf). — *Herse convolvuli* L. 2 ex. funna år 1944 (Gävle och Kungsgården). — *Sphinx ligustri* L. Allm. — *S. pinastri* L. Allm., men något varierande frekvens. — *Smerinthus ocellatus* L. Täml. allm. — *Amorpha populi* L. Täml. allm. — *Haemorrhagia tityus* L. Ej allm. Larver hittas under bladrossetten till *Knautia arvensis* L. — *H. fuciformis* L. Ej allm. Larver på *Lonicera xylostium* L. — *Macroglossum stelarum* L. 1 ex. Strömsbro (T. Danielsson). *Celerio galii* Rott. Endast funnen som larv, mest på *Chamaenerium angustifolium* L. — *Pergesa elpenor* L. Larver på samma växt som föreg., något vanligare. — *P. porcellus* L. Något sparsammare än föreg.

Notodontidae.

Cerura furcula L. Funnen i Hille 1939, i Gävletrakt. 1950. — *C. bifida* Hb. 1 ex. Gävletr. 1941. — *Dicranura vinula* L. Täml. allm. — *Stauropus fagi* L. Funnen som larv (Å. Hansson). — *Pheosia tremula* Cl. 2 ex. Gävletr. 1946. — *P. dictaeoides* Esp. 2 ex. som larver. Valbo 1953. — *Notodonta ziczac* L. Täml. allm. — *N. dromedarius* L. Täml. allm. — *Odontosia carmelita* Esp. Sälls. — *Lophopteryx camelina* L. Täml. allm. i Gävletr. — *Phalera bucephala* L. Allm. — *Pygaera curtula* L. Mindre allm. — *P. anastomosis* L. Gävle (S. Arnell). — *P. pigra* Hufn. Täml. allm.

Saturniidae.

Eudia pavonia L. Täml. allm. Iggön, Ockelbo, Gävle.

Endromididae.

Endromis versicolora L. Tagen i Karskär (G. Hultberg).

Lasiocampidae.

Trichiura crataegi L. Ej allm. Strömsbro, Gävle. — *Poecilocampa populi* L. Täml. sälls. Funnen i Strömsbro. — *Eriogaster lanestris* L. Larv-

kolonier iakttagna näst. årligen. — *Lasiocampa quercus callunae* Palm. Funnen oftast som larv. Hanen ses flygande även om dagen. — *Macrothylacia rubi* L. Allm. Särskilt larven träffas ofta om höstarna. — *Epinauctera ilicifolia* L. Täml. sälls.

Lymantriidae.

Orgyia antiqua L. Vissa år allm. på alla sorters buskar och bärris. — *O. gonostigma* F. Sälls. Larver från Gävletr. och Hille 1943, varav en hane kläcktes 18/6. En honlarv insamlad av H. Eliasson kläcktes 12/6. Parning 19/6. Äggen kläcktes 3/7. Uppfödning inomhus ledde till en 2:dra gen. i slutet av sept. — *Dasychira fascelina* L. Larv från Hille 1944. — *Stilpnotia salicis* L. Ej allm. Gävletr. Valbo.

Drepanidae.

Drepana lacertinaria L. Täml. allm. — *D. falcataria* L. Täml. allm.

Thyatiridae.

Thyatira batis L. Ej allm. Tagen i Ockelbo, Hille, Valbo, Gävletr. — *Palimpsestis flavicornis* L. Cl. Endast från Källsjön, Ockelbo. — *P. fluctuosa* Hb. Tagen i Ockelbo och Gävletr. — *P. duplaris* L. Allm. — *Polyphlocinerea* Goeze, Aur. Ej allm. Hofors, Hille, Gävletr.

Noctuidae.

Colocasia coryli L. Täml. allm. i Gävletr. och Valbo. — *Arsilonche albovenosa* Goeze. Larv på Vitgrund 1946, parasiterad. — *Acronycta leporina* L. Täml. sälls. — *A. aceris* L. Täml. sälls. — *A. megacephala* F. Täml. sälls. Tagen i Åbyggeby och Valbo. — *A.alni* L. Sälls. Larv vid Kungsberget 1950, parasiterad. — *A. tridens* Schiff. Sälls. Funnen en gång som larv. — *A. psi* L. Täml. sälls. — *A. cuspis* Hb. Sälls. Tagen i Åbyggeby. — *A. auricoma* F. Allm. — *A. euphorbiae* Schiff. Ej allm. — *A. rumicis* L. Allm. — *Euxoa recussa* Hb. Ej allm. Strömsbro. — *E. nigricans* L. Ej allm. — *E. tritici* L. Ej allm. — *Agrotis ypsilon* Rott. 1 ex. från Gävletr. — *A. segetum* Schiff. Ej allm. 1 ex. Hille. — *A. clavisi* Hufn. Täml. allm. — *A. exclamationis* L. Allm. — *Rhyacia subrosea subcoerulea* Stgr. Se sid. 210. — *R. varia* Vill. Ej allm. Tagen i Sikvik och Gävletr. — *R. alpicola* Zett. Sälls. 1 ex. på lockbete i Gävletr. — *R. dahlia* Hb. Ej allm. — *R. mendica* F. Allm. — *R. brunnea* Schiff. F. Ej allm. Tagen i Ockelbo, Ulvtorp, Sikvik. — *R. baja* F. Allm. — *R. rubi* View. Ej allm. Sikvik, Knaperåsen, Gävletr. — *R. triangulum* Hufn. Täml. allm. — *R. plecta* L. Ej allm. — *R. umbrosa* Hb. Sälls. — *R. augur* F. Allm. — *Aplectoides speciosa* Hb. Täml. sälls. Hille, Gävletr. — *Eurois prasina* F. Täml. sälls. — *E. occulta* L. Allm. — *Cerastis rubricosa* Schiff. Täml. sälls. — *C. sobrina* Gn. Täml. sälls. — *Orthosia caecimacula* Schiff. 1 ex. på lyse. Gävletr. 11/9 1949 (S. Arnell). — *Naenia typica* L. Ej allm. — *Triphaena pronuba* L. Allm. — *T. fimbria* L. 1 ex. Sikvik 1951 (F. Nordström). — *Actinotia polyodon* Cl. Ej allm. —

Entomol. Ts. Arg. 75. H. 2-4, 1954

Barathra brassicae L. Täml. allm. — *Polia proxima* Hb. Sälls. — *P. contigua* Schiff. Allm. — *P. thalassina* Hufn. Allm. — *P. dissimilis* Kn. Allm. — *P. oleracea* L. Allm. — *P. pisi* L. Allm. — *Harmodia rivularis* F. Ej allm. — *H. lepida* Esp. Sälls. — *H. bicruris* Hufn. Täml. allm. — *H. conspersa* Schiff. Sälls. — *Aplecta advena* F. Allm. — *A. hepatica* Cl. Täml. allm. — *Tholera popularis* F. Allm. — *T. cespitis* Schiff. Ej allm. — *Monima gothica* L. Allm. — *M. stabilis* Schiff. Ej allm. Strömsbro. — *M. incerta* Hufn. Ej allm. — *M. opima* Hb. Ej allm. 1 ex. Hille. — *Cerapteryx graminis* L. Förekommer här och var i enst. ex. — *Hyphilare lithargyria* Esp. Hittills sälls. Endast 1 ex. påträffat i Gävletr. — *Sideridis conigera* Schiff. Allm. I likhet med andra *Sideridis*-arter går den gärna på lockbete. — *S. comma* L. Som föreg. — *S. impura* Hb. Som föreg. — *S. pallens* L. Något mindre allm. än föreg. — *Cucullia lactucae* Schiff. Endast 1 ex. funnet i Hedesunda. — *Calophasia lunula* Hufn. 2 larver funna på *Linaria* i närheten av Gävle 1945. Imago 10/7 1946. — *Dasytopia templi* Thnbg. Ej vanlig, men tagen både vår och höst. — *Bombycia viminalis* E. Ej allm. — *Chloantha solidaginis* Hb. 1 ex. Hille 6/9 1942. — *C. solidaginis scandinavica* Nordstr. Larver tagna med slaghåv på *Vaccinium uliginosum* L., Hillemyren 1944. — *Lithophane socia* Hufn. Larv på *Myrica gale* L., Harkskär 1945. Imago 23/8 1946. — *L. lamda* F. Larver i Gävletr., Hedesunda, Utvalnäs. — *L. furcifera* Hufn. Larv på al, Sälgsjön 1944, Ockelbo 1948. — *L. ingraca* H.-S. Täml. sälls. — *Xylina vetusta* Hb. Täml. allm. — *Meganephria oxycantha* L. 1 ex. i Hofors 1952. — *Calotaenia celsia* L. Allmän vissa år, särskilt 1940 och 1941. — *Eumichtis saturo* Schiff. Täml. sälls. — *E. adusta* Esp. Hittas ofta som övervintrande larv under mossor på stenar. — *Crypsedra gemmea* Tr. Sälls. Endast några ex. funna. — *Antitype polymita* L. Täml. sälls. — *A. chi* L. Täml. sälls. — *Eupsilia satellitia* L. Allm. — *Conistra vaccinii* L. Allm. — *Amathes lota* Cl. Ej vanlig. Tagen som larv på *Hippophae*. — *A. circellaris* Hufn. Tagen på lockbete, Gävle 1944. — *A. helvola* L. 1 ex. Hofors 1953. — *A. litura* L. Ej sälls. — *Cosmia lutea* Ström. Allm. Larver mycket vanl. i sälghängen. — *C. icteritia* Hufn. Ej så allm. som föreg. — *Amphipyra pyramidea* L. Ej allm. Larv på äpple. — *A. tragopogonis* L. Allm. Tagen på lockbete. — *Stygiostola umbratica* Goeze. Ulvtorp, Ockelbo 1949. — *Parastichtis sublustris* Esp. 1 ex. 19/7 1954. Ny för Gstr. — *P. monoglypha* Hufn. Allm. *P. rurea* F. Allm. — *P. lateritia* Hufn. Mycket allm. — *P. oblonga* Haw. 1 ex. Sikvik 1941. 1 ex. Gävletr. 1953. — *P. obscura* Haw. 1 ex. Hille 1946. — *P. illyria* Frr. Täml. sälls. — *P. ophiogramma* Esp. 1 ex. nära Fredriksskans, Gävle, 6/8 1953. — *P. secalis* L. Allm. Varierar mycket i färg. Går gärna på lyse. — *Procus strigilis* L. Tagen på lockbete. Sikvik 1947. — *P. latrunculus* Schiff. Täml. allm. Går gärna på lockbete. — *P. literosus* Haw. Knaperåsen 1952. Gävletr. 1953. — *Crymodes rubrivirena* Tr. 2 ex. i Sikvik 1947. — *Trachea atriplicis* L. Ej allm. — *Euplexia lucipara* L. Ej sälls. — *Lithomoia rectilinea* Esp. Täml. allm. Tagen på lockbete. — *Hoplodrina alsines* Brahm. Ulvtorp, Ockelbo, Gävletr. — *H. blanda* Schiff. Ej allm. — *Elaphria clavipalpis* Scop. Ej

allm. — *Athetis palustris* Hb. Täml. sälls. — *Gortyna leucostigma* Hb. Gävletr., Hille, Åbyggeby. — *Apamea oculea* L. Ej allm. — *A. fucosa* Frr. Allmänare än föreg. — *A. crinaneensis* Burr. et Pierce. Ej allm. — *Hydroecia micacea* Esp. Täml. allm. — *Ipimorpha retusa* L. 1 ex. Hille 1940, 1 ex. Gävletr. 1941. — *Calymnia trapezina* L. Ej allm. — *Enargia paleacea* Esp. Hofors, Torsåker. — *Phragmitiphila typhae* Thnbg. 1947 påträffades larver i stjälkar av *Typha latifolia* L. rikligt i Sikvik och vid Fredriksskans utanför Gävle. — *Arenostola elymi* Tr. 1 ex. Gävle Varv (B. Oljelund). — *Pyrrhia umbra* Hufn. 1946 kom fjäriln till Gstr. då flera larver påträffades i *Anthirrhinum*-blommor. — *Panolis flammea* Schiff. Mest påträffad som puppa under mossor. — *Anarta myrtilli* L. Larver erhållna täml. ofta med slaghåv på ljung. — *A. cordigera* Thnbg. Mindre allm. — *Eustrotia uncula* Cl. Täml. allm. på sank mark. — *Sarothripus degeneranus suecicus* Bryk. Ej allm. — *Earias chlorana* L. 1 ex. Hille 1948. — *Hylophila prasinana* L. 1 ex. Råhällan 1946. — *Catocala promissa* Esp. 1 ex. taget på lockbete vid Ytterharnäs, nära Upplandsgränsen. — *C. fraxini* L. Täml. sälls. Tolvfors, Lexe, Furuvik. — *Gonospileia mi* Cl. Täml. allm. — *G. glyphica* L. Allm. — *Syngrapha microgramma* Hb. Se sid. 209. — *S. interrogationis* L. Täml. allm. Hedsjön, Ockelbo, Ulvtorp, Hille, Gävletr. — *Phytometra festucae* L. Ej allm. — *P. bractea* Schiff. Enst. ex. Knaperåsen, Valbo, Hille. — *P. chrysitis* L. Ej allm. — *P. jota* L. Sälls. — *P. pulchrina* Haw. Täml. allm. Kungsfors, Utvalnäs, Sikvik, Gävletr. — *P. gamma* L. Förödande allm. juni 1946. 2:dra gen. i sept. mörkare färgad. — *Polychrysia moneta* F. Larver på *Aconitum* täml. lokalt i Gävletr. 1940. — *Abrostola triplasia* L. Larv vid Tolvfors, parasiterad. — *A. tripartita* Hufn. Täml. allm. på nässlor. — *Scoliopteryx libatrix* L. Täml. allm. — *Toxocampa pastinum* Tr. Ej sälls. — *Parascotia fuliginaria* L. Täml. sälls. — *Rivula sericealis* Scop. 1 ex. Hille och 1 ex. Gävletr. — *Zanclognatha tarsipennalis* Tr. Oslättfors, Bergby, Ockelbo. — *Z. nemoralis* F. 1 ex. Brännsågen. — *Herminia cribrumalis* Hb. 1 ex. Ockelbo. — *H. tentacularia* L. Allm. — *Pechipogo barbalis* Cl. Ej sälls. Hillemyren, Hagaström. — *Bomolocha fontis* Thnbg. Täml. allm. — *Hypena proboscidalis* L. Allm. på nässlor.

Geometridae.

Brephos parthenias L. Ej allm. Påträffad endast vissa år. Tolvfors 1943, Gävletr. 1946, Hille 1953. — *Epivranthis diversata* Schiff. Träffas tidigt på våren, redan i april. — *Hipparchus papilionarius* L. Täml. allm. Våren 1939 särskilt många larver på björk i Gävletr. — *Chlorissa viridata* L. På ett täml. begränsat område på Sättraåsen invid Gävle. 1 ex. togs i mitten av juni 1936. Fjärilen återfanns efter 4 år på samma lokal. Platsen är beväxt med ljung och blåbärsris bland glest stående tallar. Jfr Östlund 1953, p. 218. — *Jodis lactearia* L. Ej sälls. — *J. putata* L. Allm. Vissa år mycket vanl. — *Rhodostrophia vibicaria* Cl. Täml. sälls. Åbyggeby 1947, Bönan 1948. — *Calothymanis amataria* L. Ej sälls. Mest på fuktig mark. Gävletr., Ockelbo, Kolforsen. — *Cosymbia albipunctata* Hufn. Ej sälls. — *C. pendu-*
Entomol. Ts. Arg. 75. H. 2-4, 1954

laria Cl. Sälls. Gävle, Källsjön. — *Scopula ternata* Schrank. Täml. allm. Hillemyren, Källsjön, Ulvtorp, Ockelbo. — *S. immorata* L. Allm. *S. incanata* L. Ej allm. Oslättfors, Ulvtorp, Gävletr. — *S. floslactata* Haw. Täml. allm. — *Sterrha serpentata* Hufn. Täml. allm. på ängsmark. — *S. muricata* Hufn. Täml. sälls. Hagaström, Ockelbo, Sälgsjön, Hille. — *S. sylvestraria* Hb. Sälls. 1 ex. Gävle 1954. — *S. biselata* Hufn. Sälls. Hillemyren 1949, Gävletr. 1947. — *S. humilata* Hufn. 2 ex. Ulvtorp, Ockelbo. — *S. seriata* Schrank. Täml. allm. 1 ex. från Römaren, en ö i Gävle skärgård. — *S. dimidiata* Hufn. Ej allm. Ockelbo, Gävletr. — *S. pallidata* Schiff. Täml. allm. Hedsjön, Ockelbo, Edskön, Valbo. — *S. emarginata* L. Täml. sälls. — *S. aversata* L. Täml. allm. — *S. inornata* Haw. Tagen i Grinduga, Brännsågen, Kungsfors, Ockelbo. — *S. deversaria* H.-S. 1 ex. Bergby, Hamrånge. — *Lythria purpurata* L. Togs på täml. torr mark i Strömsbro och Gävle 1939, men har sedan ej påträffats. — *Larentia clavaria* Haw. Täml. sälls. Ex. från Gävletr. och Hille. — *Ortholitha chenopodiata* L. Mycket allm. — *Odezia atrata* L. Täml. allm. — *Carsia sororiata* Hb. Allm. på myrmarker. — *Nothopteryx carpinata* Bkh. Strömsbro, Gävletr. — *Lobophora halterata* Hufn. Strömsbro 1942. — *Mysticoptera sexalata* Retz. Ej allm. — *Operopthera fagata* Scharfenb. 2 ex. Kungsbäck 1949 (S. Arnell). — *O. brumata* L. Allm. i trädgårdar. — *Oporinia dilutata* Schiff. 1 ex. 17/9 1948 (S. Arnell). — *O. christyi* Prt. 1 ex. 15/9 1944. — *O. autumnata* Bkh. Täml. allm. i björkdungar. — *O. autumnata ab. Sandbergi* Lpa. 1 ex. 22/9 1947 (S. Arnell). — *Triphosa dubitata* L. Tagen på lockbete, Gävle 17/7 1947, det hittills nordligaste fyndet i landet. — *Calocalpe undulata* L. Täml. allm. — *Lygris prunata* L. Allm. särskilt i trädgårdar. — *L. testata* L. Täml. allm. på sankmark. — *L. populata* L. Mycket allm. — *L. pyraliata* Schiff. Gävle 2/8 1947 (S. Arnell). — *L. mellinata* F. Täml. sälls. — *Cidaria fulvata* Forst. Täml. sälls. 2 ex. i Gävletr. — *C. ocellata* L. Täml. allm. — *C. bicolorata* Hufn. Efter år 1948 funnen årl. på olika lokaler. — *C. variata* Schiff. Ej allm. Gävletr., Åbyggeby, Römaren. — *C. obeliscata* Hb. Tagen i Oslättfors och på Limön. — *C. juniperata* L. Täml. allm. Larver på Eggegrund 22/8 1948. — *C. firmata* Hb. Sälls. — *C. serriaria* Z. Täml. sälls. 1 ex. Valbo 1946. — *C. truncata* Hufn. Allm. — *C. infuscata* Tngstr. Sälls. — *C. latefasciata* Stgr. Ej allm. Enst. ex. från Hille, Valbo, Ockelbo, Kungsberg, Axmar. — *C. citrata* L. Se sid. 211. — *C. miata* L. Ej allm. — *C. munitata* Hb. Täml. sälls. Kungsfors, Ulvtorp, Ockelbo. — *C. fluctuata* L. Täml. allm. Går gärna på lyse. — *C. annotinata* Zett. Sälls. 1 ex. Källsjön. — *C. montanata* Schiff. Allm. — *C. spadicearia* Schiff. Allm. — *C. ferrugata* Cl. Ej allm. Hille, Kungsfors, Römaren. — *C. ferrugata ab. unidentaria* Haw. Gävletr. Grinduga, Valbo. — *C. designata* Hufn. 1 ex. Gävletr. 1953. — *C. quadrifasciata* Cl. Täml. allm. — *C. lignata* Hb. Sälls. 1 ex. Römaren 19/7 1953. — *C. olivata* Schiff. Täml. sälls. Bergby, Knaperåsen, Rudsjön, Gävletr. — *C. pectinataria* Kn. Täml. allm. — *C. didymata* L. Allm. Varierar från mycket ljus till mörkt grå. — *C. parallelolineata* Retz. Ej allm. — *C. suffumata* Schiff. Sälls. 1 ex. vid Gävle 1/5

1953. — *C. otregiata* Metc. Sälls. Endast på en lokal, Sättraåsen invid Gävle. — *C. caesiata* Schiff. Allm. i barrskog. — *C. sagittata* F. Se sid. 210. — *C. unangulata* Haw. Gävletr., Kolforsen, Ulvtorp. — *C. luctuata* Schiff. Täml. sälls. Kungsfors, Römaren. — *C. luctuata borealis* Pet. Som föreg. — *C. bilineata* L. Allm. — *C. silacea* Schiff. Ej allm. — *C. corylata* Thnbg. Ej allm. Bönan, Grinduga, Gävletr. — *C. albicillata* L. Ej allm. — *C. hastata* L. Täml. allm. — *C. subhastata* Nolck. Sälls. — *C. tristata* L. Allm. — *C. pupillata* Thnbg. Sälls. — *C. alternata* Müll. Allm. — *C. rivata* Hb. Sälls. 1 ex. Grinduga 1942. — *C. galiata* Schiff. Sälls. 1 ex. Sikvik 1945. — *C. cucullata* Hufn. Knaperåsen 7/8 1952 (O. Lundberg). — *C. affinitata* Steph. Ej allm. — *C. affinitata ab. rivinata* Fisch.-Rössl. Sälls. 1 ex. Strömsbro 1940. — *C. alchemillata* L. Täml. allm. — *C. hydrata* Tr. Sälls. 1 ex. Valbo 1941. — *C. flavofasciata* Thnbg. Sälls. Hageström 1940. Hille 1945. — *C. blandiata dilacerata* Zett. Sälls. Bergby, Brattfors, Kungsfors. — *C. albulata* Schiff. Allm. — *C. taeniata* Steph. Täml. sälls. — *C. furcata* Thnbg. Allm. — *C. coerulata* F. Allm. — *C. ruberata* Fr. Täml. allm. — *Pelurga comitata* L. Täml. allm. — *Venusia cambrica* Curt. Ej allm. — *Hydrelia flammeolaria* Hufn. Täml. sälls. — *Euchoeca nebulata* Scop. Täml. sälls. Edskön, Gävletr. — *Eupithecia pini* Retz. Täml. allm. — *E. bilunulata* Zett. Ej allm. — *E. palustraria* Dbl. Sälls. 1 ex. Brännsågen 24/6 1947. — *E. venosata* F. Täml. sälls. — *E. trisignaria* H.-S. Sälls. — *E. intricata* Zett. Täml. allm. — *E. satyrata* Hb. Allm. — *E. absinthiata* Cl. Allm. — *C. goossensii* Mab. Täml. sälls. — *E. vulgata* Haw. Allm. — *E. castigata* Hb. Täml. allm. Råhällan, Ockelbo, Gävle. — *E. icterata* Vill. Allm. — *E. succenturiata* L. Allm. — *E. subnotata* Hb. Täml. sälls. — *E. sinuosaria* Ev. Täml. sälls. Bergby, Gävle. — *E. indigata* Hb. Täml. sälls. 2 ex. i Gävletr. — *E. nanata* Hb. Sälls. Valbo 1945, Gysinge 1947. — *E. innotata* Hufn. Sälls. — *E. sobrinata* Hb. 12/8 1948 (S. Arnell). — *E. tantillaria piceata* Prt. Allm. — *E. lanceata* Hb. Täml. sälls. — *Gymnoscelis pumilata* Hb. Täml. sälls. — *Chloroclystis chloerata* Mab. Sälls. 2 ex. Ockelbo. — *C. rectangulata* L. Täml. allm. — *C. debiliata* Hb. Ej allm. — *Anticollix sparsata* Tr. Gävle 18/6 1948 (S. Arnell). — *Horisme tersata* Schiff. 1 ex. Kratte Masugn, 1 ex. Gävletr. — *Arichanna melanaria* L. Täml. allm. på myrar. Jfr sid. 210. — *Lomaspiis marginata* L. Allm. — *Bapta tenerata* Schiff. Täml. sälls. Hageström 1940, Grinduga 1941. — *Cabera pusaria* L. Allm. — *C. exanthemata* Scop. Allm. — *Anagoga pulveraria* L. Ej allm. — *Ellophia fasciaria* L. Ej allm. Mest på fuktiga ställen. — *Ennomos alniaria* L. Täml. sälls. Hille 1940, Bönan 1943. — *Selenia bilunaria* Esp. Allm. — *Phalaena syringaria* L. 1 ex. Gysinge 1947. — *Gonodontis bidentata* Cl. Täml. allm. — *Crocallis elinguaris* L. Täml. allm. — *Angerona prunaria* L. Ej sälls. Mycket varierande i färg. — *Opisthograptis luteolata* L. Täml. allm. — *Epione repandaria* Hufn. Täml. sälls. — *E. vespertaria* F. Sälls. 1 ex. Furuvik 1939. — *Lithina chlorosata* Scop. Täml. sälls. — *Hypoxystis pluviaria* F. Tagen i Hemlingby nära Gävle, 25/5 1947 (S. Arnell). — *Colotois pennaria* L. Gävle 1949 och 1950, Hofors 1952. — *Semiothisa notata* L. Allm. — *S. alternaria* Hb. Allm.

— *S. signaria* Hb. Ej allm. — *S. liturata* Cl. Allm. — *S. clathrata* L. Allm. — *S. wauaria* L. Allm. — *S. fulvaria* Vill. Allm. — *Isturgia carbonaria* Cl. Sälls. — *Erannis aurantiaria* Hb. Gävle 1947 (S. Arnell). — *E. defoliaria* Cl. Gävletr. hittills nordl. lokal i landet. — *Lycia hirtaria* Cl. Tagen som larv, Hille 1943, Brännsågen 1945. — *Biston betularius* L. Täml. allm. som larv. — *Boarmia cinctaria* Schiff. Täml. allm. — *B. ribeata* Cl. Täml. sälls. Gävletr., Kungsberget. — *B. repandata* L. Mycket allm. — *B. bistortata* Goeze. Ej allm. — *B. punctulata* Schiff. Täml. allm. — *Gnophos obscurata* Schiff. Ej sälls. — *G. myrtilata* Thnbg. Ej sälls. — *G. sordaria* Thnbg. Täml. sälls. Gävletr. 1946, Kungsberget 1948, Källsjön 1950. — *Ematurga atomaria* L. Allm. — *Bupalus piniarius* L. Allm. — *Siona lineata* Scop. Lokalt täml. allm. — *Perconia strigillaria* Hb. Ej allm. Gävletr., Kungsfors.

Nolidae.

Celama centonalis Hb. Täml. sälls.

Arctiidae.

Philea irrorella Cl. Hedsjön, Ockelbo 1948. — *Cybosia mesomella* L. Täml. allm. — *Lithosia lurideola* Zinck. Täml. allm. på fuktig mark. — *L. complana* L. Ej allm. — *L. lutarella* L. Ej allm. — *Diaphora mendica* Cl. Sälls. — *Spilosoma lubricipedum* L. Täml. allm. — *Phragmatobia fuliginosa borealis* Stgr. Allm. — *Parasemia plantaginis* L. Täml. allm. — *Diacrisia sannio vulpinaria* L. Allm. — *Arctia caja* L. Endast enstaka ex. — *Coscinia cribraria* L. Sälls. 1 ex. Brännsågen 19/7 1944.

Anthroceridae.

Anthrocerus meliloti nigrina Bgff. Täml. sälls. 1 ex. Kratte Masugn 1945. — *A. loniceræ linnei* Reiss. Täml. allm. — *A. filipendulae* L. Täml. allm. — *Adscita statices* L. Tagen i Mårdäng, Hille, Knaperåsen, Valbo.

Psychidae.

Acanthopsyche atra L. Larvsäck funnen på tallstam 11/4 1943, ur den kläcktes en hane 6/5 1943. — *Canephora unicolor* Hb. Stor säck med larv, krypande på marken. Sälgsjön. — *Sterrhopteryx hirsutella* Hb. Larvsäckar på gräs och buskar i Gävletr. — *Phalacropteryx graslinella* Bd. Säck med larv, södra ändan av Skarvsjön, 4 km norr om Brännsågen, 12/9 1954 (Anna-Greta Malmström). — *Fumea casta* Pall. Larvsäckar på trädstammar, buskar och gräs.

Talaeporiidae.

Solenobia pineti Zell. Säck på skägglav, Tolvfors 15/4 1943 (S. Arnell).

Aegeriidae.

Aegeria apiformis L. Täml. sälls. — *A. melanocephala* Dalm. Sälls. 1 ex. Bomhus (Y. Christiernsson). — *Bembecia hylaeiformis* Lasp. Gävletr.

23/7 1947. — *Synanthedon sphecoformis* Gern. Sälls. Sälgsjön. — *S. tipuliformis* Cl. Täml. allm. — *S. culiciformis* L. Täml. allm. — *S. formicaeformis* Esp. Sälls.

Cossidae.

Cossus cossus L. Allm. — *Zeuzera pyrina* L. Sälls. 1 ex. Gävle 12/8 1945.

Hepiolidae.

Hepiolus humuli L. Vissa år täml. allm. — *H. fusconebulosus* Deg. Täml. allm. — *H. hectus* L. Allm. — *H. sylvanus* L. Täml. allm.

Litteratur.

- Aurivillius, Chr. 1889-1891: Nordens fjärilar. — Stockholm.
 Eliasson, H. 1945-1946: Macrolepidopterfaunan i Älvkarleby. Ent. Tidskr. 66, p. 136-154, 67, p. 218-232. — Stockholm.
 Nordström, F. och Wahlgren, E. 1935-1941: Svenska fjärilar. — Stockholm.
 Nordström, F. 1943: Förteckning över Sveriges storfjärilar. Opusc. Entomologica, VIII. — Lund.
 — 1950: En liten fjäril om våren. Sveriges Natur, 41. — Stockholm.
 — 1953: Catalogus Insectorum Sueciae. Additamenta ad partes I-X. III. Macrolepidoptera. Opusc. Entomologica, XVIII. — Lund.
 Östlund, R. 1953: Anteckningar om storfjärilfaunan på Sättraåsen vid Gävle. Ent. Tidskr. 74, p. 214-220. — Stockholm.